

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 16. aprill 2024
(OR. en)

9013/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2024/0094(NLE)

SCH-EVAL 64
SCHENGEN 23
FRONT 134
MIGR 183
VISA 59
IXIM 117
DATAPROTECT 183
ENFOPOL 189
COMIX 186

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	16. aprill 2024
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2024) 174 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU SOOVITUS 2024.–2025. aasta Schengeni tsükli kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2024) 174 final.

Lisatud: COM(2024) 174 final

Brüssel, 16.4.2024
COM(2024) 174 final

2024/0094 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

2024.–2025. aasta Schengeni tsükli kohta

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Vaatamata tugevatele alustele on sisepiirikontrollita Schengeni ala (edaspidi „Schengeni ala“) toimimises endiselt probleeme, mis ei piirdu ainult ühe liikmesriigi territooriumiga. 2023. aastal esines Schengeni alal nii liikmesriikide kui ka Euroopa tasandil jätkuvalt mitu pakilise iseloomuga nõrkust Schengeni süsteemi põhivaldkondades, mis nõuavad tulemuslikku ühist reageerimist.

Viimastel aastatel juhtimisraamistiku tugevdamiseks tehtud jõupingutused on pannud aluse kooskõlastatud tegevusele liikmesriikide vahel ja liidu tasandil. 2024. aasta Schengeni olukorda käsitlev aruanne näitab komisjoni jätkuvat tahet tugevdada Schengeni ala juhtimist. See aruanne, millega algatatakse 2024.–2025. aasta Schengeni tsükkel, on oluline alus poliitiliste otsuste tegemiseks ja operatiivsete järelmeetmete võtmiseks nii Euroopa kui ka riikide tasandil. Tuginedes 2023. aastal tehtud Schengeni hindamistele, antakse aruandes ülevaade Schengeni ala praegusest olukorrast, hinnatakse iga-aastase juhtimistsükli lõpus edusamme ja juhitakse tähelepanu prioriteetsetele valdkondadele, mis nõuavad täiendavat tähelepanu.

Liikmesriikidevahelise sisepiirikontrollita ala nõuetekohase toimimise tagamine on ühine ettevõtmine ja jagatud vastutus, mis nõuab sidusat ja koordineeritud lähenemisviisi. Kuigi Schengeni ala juhtimist tugevdati esimese Schengeni tsükli käivitamisega 2022. aastal, puudub sel endiselt prioriteetide kindlaksmääramise ja rakendamise raamistik, millesse kõik liikmesriigid suhtusid ühise peremehetunde ja vastutusega. Seetõttu on Schengeni eeskirjade koordineerimine sageli piiratud ja ühine rakendamine tihti puudulik, mis omakorda toob kaasa ühepoolse tegevuse ja killustatud meetmed. Struktureeritud raamistiku puudumine vähendab iga-aastase Schengeni tsükli suutlikkust säilitada ja tugevdada Schengeni ala terviklikkust.

Kooskõlas 2023. aasta Schengeni olukorda käsitlevas aruandes välja kuulutatud tegevusplaaniga on 2024. aasta aruandele seega lisatud komisjoni ettepanek nõukogu soovitusel kohta. Käesolevas nõukogu soovitusel ettepanekus keskendutakse valitud teemadele, kus liikmesriigid peavad tegutsema individuaalselt ja ka ühiselt Schengeni nõukogu raames, kooskõlas olemasolevate poliitiliste algatustega Schengeni küsimustes. Tuginedes 2024. aasta Schengeni olukorda käsitlevas aruandes esitatud prioriteetidele, teeb komisjon ettepaneku keskenduda nõukogu soovitusel järgmisele:

- Schengeni ala juhtimisraamistiku tugevdamine;
- välispiiride valmisoleku, julgeoleku ja vastupidavuse suurendamine;
- Schengeni ala digitaliseerimise kiirendamine;
- piiriülese kuritegevuse ja ebaseadusliku liikumise vastaste meetmete tugevdamine ning
- tulemusliku ELi tagasisaatmissüsteemi loomisele kaasaaitamine.

Käesolev ettepanek Schengeni ala käsitleva nõukogu soovitusel kohta peaks olema sisend 13.–14. juunil 2024 toimuva Schengeni nõukogu koosolekule, kus nõukogu lepib eeldatavasti kokku eelseisva 2024.–2025. aasta Schengeni tsükli prioriteetides. Soovitusel rakendamist peaks jälgima nõukogu. Liikmesriigid, komisjon ning asjaomased justiits- ja siseküsimuste

asutused peaksid andma korrapäraselt aru konkreetsetest töösuundadest. Sellesse protsessi lisatakse Schengeni hindamis- ja järelvalvetegevuse tulemused.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesoleva soovitus eesmärk on tõhustada kooskõlastatult Schengeni *acquis* tulemuslikku rakendamist.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesoleva soovitus eesmärk on anda positiivne panus täielikult toimivasse ja vastupidavasse Schengeni alasse, mis võimaldab enam kui 425 miljonil inimesel piiranguteta liikuda. Soovitus on kooskõlas muude liidu poliitikavaldkondadega, sh julgeoleku- ja rändepoliitikaga, nimelt rände- ja varjupaigaleppe ning ELi julgeolekuliidu strateegiaga.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

Euroopa Liidu toimimise leping, eriti selle artikli 77 lõike 2 punktid a, b, d ja e, artikli 79 lõike 2 punkt c ning artikli 292 esimene ja teine lause.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Nõukogu saab ELi toimimise lepingu artikli 292 alusel võtta vastu soovitusi. Selle sätte kohaselt teeb nõukogu otsuse komisjoni ettepaneku põhjal kõigil neil juhtudel, mille puhul aluslepingutes on sätestatud, et ta võtab õigusakti vastu komisjoni ettepaneku põhjal.

See kehtib praeguses olukorras, sest kooskõlastatud lähenemisviisi Schengeni ala toimimist mõjutavatele ühistele prioriteetidele ei suuda liikmesriigid üksi tegutsedes piisavalt saavutada ning seda on parem saavutada liidu tasandil.

- **Proportsionaalsus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada kooskõlastatud meetmete vastuvõtmine, et vältida kogu Schengeni ala hõlmavate prioriteetide ebajärjekindlat ja killustatud rakendamist. Ettepanek ei lähe kaugemale sellest, mis on kavandatud eesmärkide saavutamiseks vajalik ja proportsionaalne.

- **Vahendi valik**

—

3. **JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED**

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

—

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

—

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

—

- **Mõjuhinnang**

—

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

—

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanekuga ei tekitata uusi rahastamisvajadusi ja toetatakse ELi vahendite tulemuslikku rakendamist, tagades strateegilise prioriseerimise ELi ja liikmesriikide tasandil.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Esildatud soovitus rakendamist peavad hoolikalt jälgima nõukogu ja komisjon. See on 2024.–2025. aasta Schengeni tsükli oluline osa. 2024. aasta detsembris peaks nõukogu tegema edusammudest kokkuvõtte ja komisjon peaks andma soovitus rakendamise kohta aru 2025. aasta Schengeni olukorda käsitlevas aruandes.

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

2024.–2025. aasta Schengeni tsükli kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõiget 2 ja artikli 79 lõike 2 punkti c koostoimes artikli 292 esimese ja teise lausega,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

ning arvestades järgmist:

- (1) Sisepiirikontrollita Schengeni ala (edaspidi „Schengeni ala“) loomine on üks liidu suuremaid saavutusi. Hästi toimiv Schengeni ala on ühine eesmärk, mis tugineb Schengeni *acquis'* tulemuslikule ja tõhusale kohaldamisele, tugevale juhtimisraamistikule ja suurele vastastikusele usaldusele.
- (2) Alates 2022. aastast hindab komisjon Schengeni ala olukorda oma iga-aastases Schengeni olukorda käsitlevas aruandes. 2024.–2025. aasta Schengeni tsükli käivitamisel võttis komisjon 16. aprillil 2024 vastu 2024. aasta Schengeni olukorda käsitleva aruande, milles on esitatud prioriteedid, mis nõuavad Schengeni tsükli raames poliitilisi ja operatiivseid järelmeetmeid.
- (3) 2023. aastal Schengeni ala juhtimise konsolideerimisel tehtud edusammudele tuginedes tuleb seda raamistikku tugevdada, et parandada Schengeni ala ühiste prioriteetide seadmist ja järelmeetmeid, suurendades kõigi liikmesriikide poliitilist omalust ja ELi tasandi vastutust. Selle eesmärgi saavutamiseks on asjakohane kehtestada ja rakendada iga-aastased kogu Schengeni ala hõlmavad prioriteedid, millega toetatakse liikmesriike, täiendades nende individuaalseid jõupingutusi kooskõlastatud ja ühiste meetmetega Schengeni nõukogu kaudu, ning hõlbustatakse ka Schengeni eeskirjade rakendamise kõrge taseme tagamiseks tehtud edusammude tähelepanelikku jälgimist.
- (4) Võttes arvesse hinnangut, mille komisjon esitas Schengeni olukorda käsitlevas aruandes, ja pidades silmas asjaolu, et mõnes valdkonnas on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid, peetakse asjakohaseks keskenduda koordineeritud tegevuses järgmisele: viia lõpule Schengeni ala juhtimise konsolideerimine; tugevdada meetmeid, et suurendada Schengeni ala valmisolekut vastupidavamate välispiiride abil, tagades Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud kohustuste täieliku täitmise; viia lõpule Schengeni arhitektuuri digitaliseerimine, et suurendada Euroopa konkurentsivõimet, tagades samal ajal liidu kodanikele kõrged julgeolekustandardid; tõhustada kollektiivset reageerimist, et tulemuslikumalt tegeleda ühiste rände- ja julgeolekuohtudega, muu hulgas tihedama politseikoostöö ning tulemuslikuma ja kestlikuma ELi tagasisaatmissüsteemi abil.
- (5) Schengeni ala tulemusliku juhtimise eeltingimuseks on tugevad riiklikud juhtimisstruktuurid ja -protsessid liikmesriikides, mis toetavad riiklike integreeritud piirihalduse ja julgeolekustrateegiate tulemuslikku rakendamist. Riikide ja Euroopa

reageerimissuutlikkust tuleb tugevdada ja edasi arendada, et tegeleda tõhusamalt ebaseadusliku rände ja teisese rändega. Täiendavaid jõupingutusi on vaja teha ka selleks, et võidelda integreeritumalt piiriülese kuritegevuse ja julgeolekuohtudega.

- (6) Piirikontroll välispiiridel ei ole mitte ainult selle liikmesriigi huvides, kelle välispiiril see toimub, vaid ka Schengeni ala kui terviku huvides. Euroopa piiri- ja rannikuvalve täielik toimimine on liidu prioriteet. Seepärast tuleks Euroopa piiri- ja rannikuvalve alaline korpus ja võimekused kiiresti välja kujundada, et saavutada 2025. aastaks 8 000 ja 2027. aastaks 10 000 liikmega alaline korpus. Lisaks tuleb kiiresti kõrvaldada olemasolevad puudused inimressurssides ja tehnilises varustuses nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil. Liikmesriigid peavad tagama, et riiklikke võimekavasid rakendatakse tulemuslikult, lisaks tuleb neid kavasid ajakohastada kooskõlas hiljuti vastu võetud Euroopa piiri- ja rannikuvalve võimete tegevuskavaga, et kajastada olukorra võimalikku arengut välispiiridel ja sellega seotud probleeme.
- (7) Schengeni hindamiste käigus on kindlaks tehtud nõrgad kohad andmebaaside, eelkõige Schengeni infosüsteemi ja viisainfosüsteemi kasutamisel ja need kujutavad endast olulist julgeolekulünka. Dokumentide ja isikusamasuse kontrolli puudused toovad kaasa avastamata ohud ja puudulikud menetlused. See kehtib viisataotluste, välispiiril tehtava kontrolli, seadusliku riigis viibimise õigusega kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise, õiguskaitsemeetmete ja üldisemalt liikmesriikide ametiasutustes registreerimise kohta. Tuleb teha jõupingutusi, et tagada asjakohaste andmete sisestamine andmebaasidesse kooskõlas kehtivate nõuetega ning parandada suutlikkust ja protsesse olemasolevate andmete täielikuks ärakasutamiseks, eelkõige isikute ja nende dokumentide tulemuslikuks tuvastamiseks ja kontrollimiseks. Koostalitlusvõime struktuuri rakendamine aitab samuti võidelda identiteedipettuste vastu.
- (8) Määruse (EL) nr .../... [taustakontrolli määrus] tulemuslikuks rakendamiseks peavad liikmesriigid võtma viivitamata meetmeid, et tagada 2025. aastaks kõigi võimete ja protsesside tõhus toimimine. Selleks peaksid nad järk-järgult alustama vajalike töötajate, piisavate vahendite (muu hulgas sõltumatu põhiõiguste järelevalveorgani jaoks) ja asjakohase taristu eraldamist.
- (9) Stabiilsuse tugevdamine ELi naabruses ja kaugemal aitab kaasa ELi enda julgeolekule. Seepärast tuleks tõhustada koostööd peamiste ebaseaduslikel rändeteedel asuvate riikidega, et võidelda ebaseadusliku rände vastu ja tõkestada piiriülest kuritegevust, sh rändajate smugeldamist. Muu hulgas peab liit kiiresti sõlmima vajalikud staatust käsitlevad kokkulepped (eelkõige Serbia ning Bosnia ja Hertsegoviinaga), mis võimaldavad lähetada Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (Frontex) täitevvolitustega piirivalvureid. Lisaks peaks Frontex leppima kokku töökorra peamiste partnerriikidega, muu hulgas Lääne-Aafrika (Senegal ja Mauritania), Lääne-Balkani (praeguse töökorra ajakohastamine) ning idapartnerluse riikidega (nt Armeenia).
- (10) Kolmandatesse riikidesse lähetatud Euroopa ja riiklikud sisserände ja julgeoleku kontaktametnikud on olulised, et täiendada Schengeni ala luurepilti praeguste ohtude kohta. Liikmesriigid ei kasuta nende kontaktametnike pakutavat luureteavet siiski tulemuslikult ja täiel määral, sest teabe kogumine on killustatud ja puudulik. Seepärast on vaja maksimeerida kontaktametnike panust ELi prioriteetide ja vajaduste rahuldamisse, kaardistades ja strateegiliselt optimeerides nende lähetused, volitused ja aruandlusnõuded. Nende jõupingutuste osana on vaja sihipärasemalt kasutada lennujaamade kontaktametnikke, kes täidavad olulisi ülesandeid ebaseadusliku rände

avastamiseks, ja toetada jõustamismeetmeid. Lisaks tuleks tugevdada erinevate kontaktametnike võrgustikke kolmandates riikides, andes ELi delegatsioonidele koordineeriva rolli. See kõrvaldab luurelüngad ning koondab praegu hajutatud strateegilise ja operatiivse teabe, mis aitab saavutada sobiva valmisoleku ja tulemusliku otsuste tegemise piirihalduse, rände ja julgeoleku valdkonnas.

- (11) EUROSUR on teabevahetuse ja operatiivkoostöö keskne raamistik, mida kasutatakse ebaseadusliku sisserände ja piiriülese kuritegevuse avastamiseks, ennetamiseks ja tõkestamiseks. On oluline, et kõik liikmesriigid suurendaksid oma panust EUROSURi, muu hulgas seoses piiriülese kuritegevusega, et parandada riikide ja Euroopa olukorrateadlikkust ning ELi suutlikkust reageerida välispiiridel. Piirielese ala¹ puhul tuleb tugevdada teabe kogumist ja vahetamist Frontexiga, liikmesriikide vahel ja vajaduse korral partnerriikidega, kasutades EUROSURi raamistikus konkreetseid olukorrapilte. Selleks et kindlustada sujuv koostöö, mis tagab nõuetekohase ja korrapärase teabevahetuse kolmandate riikide ametiasutustega, peaksid nii liikmesriigid kui ka Frontex edendama EUROSURi mudelit partnerriikides.
- (12) Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi (EES) õigeaegne käivitamine 2024. aasta sügisel ning Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemi (ETIAS) õigeaegne käivitamine 2025. aasta esimesel poolel tugevdab välispiire ja meie sisejulgeolekut. Selleks peavad kõik piiripunktid olema täielikult ette valmistatud ja varustatud ning menetlustes tuleb täielikult ära kasutada automatiseerimise võimalusi, et tagada reisivoogude kiire ja tõhus töötlemine. Kui uued süsteemid on kasutusele võetud ja koostalitlusvõimelised, jälgivad liikmesriigid, komisjon ja eu-LISA nende tulemuslikku rakendamist, eelkõige Schengeni hindamis- ja järelevalvemehhanismi kaudu.
- (13) Jõupingutusi Schengeni ala digitaliseerimiseks tuleks käsitleda koos komisjoni tulevase algatusega reisidokumentide digiteerimise ja reisimise hõlbustamise kohta, millest anti teada 2021. aasta Schengeni strateegias². See algatus võimaldab liidul kujundada tulevasi ülemaailmseid standardeid, et tagada sujuv ja turvaline reisimine, kehtestades digitaalsete reisidokumentide ühtse standardi.
- (14) Sisepiirikontrollita alal peaksid kodanikud saama liikmesriikide vahel kiiresti ja turvaliselt liikuda. Tuginedes olulistele edusammudele, mida liikmesriigid on selle eesmärgi saavutamiseks Schengeni koordinaatori toel teinud, on nüüd vaja täielikult ära kasutada [muudetud Schengeni piirieskirjades] sisalduvad uued võimalused ning maksimeerida meetmeid, mis on esitatud komisjoni soovitusel liikmesriikidevahelise koostöö kohta seoses tõsiste sisejulgeolekut ja avalikku korda ähvardavate ohtudega sisepiirikontrollita alal³. Sellega seoses tuleb kogu Schengeni alal luua piirkondlikud algatused, järgides kogu rändeteed hõlmavat lähenemisviisi, et liikmesriigid, kes seisavad silmitsi seonduvate probleemidega, lepiksid kokku ja rakendaksid ühismeetmeid, et saavutada piiriülese kuritegevuse ja teisese rände küsimustega tegelemisel paremaid tulemusi. Selleks et need piirkondlikud algatused oleksid edukad, peaksid kõik liikmesriigid täielikult rakendama nõukogu soovitusel

¹ Vastavalt määruse (EL) 2019/1896 artikli 2 punktile 13 tähendab „piirielese ala“ välispiiridest väljapoole jäävat geograafilist piirkonda, mis on asjakohane välispiiride haldamiseks riskianalüüsi ja olukorrateadlikkuse abil.

² Komisjoni 2. juuni 2021. aasta teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Täielikult toimiva ja vastupidava Schengeni ala loomise strateegia“ (COM(2021) 277 final).

³ C(2023) 8139 final.

(EL) 2022/915 (õiguskaitsealase operatiivkoostöö kohta)⁴ esitatud soovitusi ning direktiivi (EL) 2023/977 (mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelist teabevahetust)⁵ sätteid pärast selle ülevõtmise tähtaja möödumist 12. detsembril 2024.

- (15) 2023. aastal on tehtud olulisi jõupingutusi tagasisaatmise tulemuslikkuse parandamiseks ja suurendatud tegelike tagasisaatmiste arvu enam kui 15 %, kuigi edusammud on liikmesriigiti erinevad ja tagasisaatmiste koguarv endiselt väike. Praegu sisaldab Schengeni infosüsteem ligikaudu 300 000 tagasisaatmisteadet, mis vastavad tagasisaatmisotsustele, mida ei ole peatatud ja mis on seega täidetavad ning millest enamiku on liikmesriigid esitanud 2023. aastal. 2023. aastal mitmekordistasid komisjon ja liikmesriigid jõupingutusi, et uurida kõiki olemasolevaid võimalusi ja need täielikult ära kasutada, et edendada tagasisaatmisotsuste vastastikust tunnustamist, tuginedes komisjoni 2023. aasta märtsi soovitusele⁶. Seda ülesannet hõlbustavad uued tagasisaatmisalased hoiatusteated Schengeni infosüsteemis.
- (16) Schengeni hindamistest tulenevate riigipõhiste soovitude osana soovitati mitmel liikmesriigil parandada koordineerimist, piirata strateegiliste ja operatiivprotsesside killustatust riiklikul tasandil ning kasutada tagasisaatmise tõhustamiseks täielikult ära ELi vahendid. Meetmete vastastikuse täiendavuse ja tervikliku lähenemisviisi tagamiseks töötas ELi tagasisaatmiskoordinaator välja tagasisaatmise tegevuskava koos sihipäraste meetmetega, mida praegu rakendatakse Frontexi ja liikmesriikide toel kõrgetasemelise tagasisaatmisvõrgustiku kaudu. Kooskõlas tulemuslikuma tagasisaatmise tegevusstrateegiaga⁷ on vaja kehtestada Frontexi juhtimisel tagasisaatmiste prognoositavam ja ühtsem strateegiline planeerimine.
- (17) Käesoleva soovituse rakendamisel peavad liikmesriigid ja asjaomased asutused tagama isikuandmete kaitse suhtes kohaldatavate normide täieliku järgimise. Eelkõige peavad nad tagama, et suurem teabevahetus (sh isikuandmete edastamine) õiguskaitse- ja kohtuasutuste vahel toimub nii, et peetakse täielikult kinni asjaomaste asutuste andmekaitsealsetest ja volitustest. Suuremahulisi IT-süsteeme haldavad ja kasutavad asutused peavad tagama, et andmekaitsealsete järgitakse praktikas ja et nõuete täitmist jälgitakse korrapäraselt.
- (18) Käesoleva soovituse rakendamiseks on olemas liidu tasandi toetus, muu hulgas olemasolevate liidu siseasjade fondide, nimelt piirihalduse ja viisapoliitika rahastu⁸, Sisejulgeolekufondi⁹ ning Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi¹⁰ kaudu, samuti teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamine ELi teadusuuringute raamprogrammi „Euroopa horisont“¹¹ kaudu. Nende fondide allesjäänud rakendusperioodi jooksul, sh

⁴ ELT L 158, 13.6.2022, lk 53–64.

⁵ ELT L 134, 22.5.2023, lk 1–24.

⁶ C (2023) 1763 final, 16.3.2023.

⁷ COM (2023) 45 final.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1149, millega luuakse Sisejulgeolekufond (ELT L 251, 15.7.2021, lk 94–131).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1147, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (ELT L 251, 15.7.2021, lk 1–47).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 1–68).

siseasjade fondide eelseisva vahehindamise puhul, peaksid liikmesriigid seadma prioriteediks eraldatud summade kasutamise käesolevas soovitusel kavandatud meetmete elluviimiseks. Lisaks hinnatakse täiendavaid rahalisi vajadusi muutuvaid asjaolusid silmas pidades. Liikmesriikidele pakutakse ka operatiivtuge asjaomaste justiits- ja siseküsimustega tegelevate asutuste kaudu.

- (19) Soovituse rakendamist peaks jälgima nõukogu. Liikmesriigid, komisjon ning asjaomased justiits- ja siseküsimuste asutused peaksid andma korrapäraselt aru konkreetsetest töösuundadest. Sellesse protsessi lisatakse Schengeni hindamistegevuse tulemused ja järeelmeetmed.
- (20) Euroopa Liidu lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva soovitusel vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes kohaldatav. Arvestades et käesolev soovitus põhineb Schengeni *acquis*¹, otsustab Taani kõnealuse protokolli artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu poolt otsuse tegemist käesoleva soovitusel üle, kas ta rakendab seda.
- (21) Käesolev soovitus ei kujuta endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist, milles Iirimaa osaleb vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ¹². Seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva soovitusel vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes kohaldatav.
- (22) Küprose puhul tähendab käesoleva soovitusel punkt 4 Schengeni *acquis* edasiarendamist 2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 2 tähenduses.
- (23) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev soovitus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis* sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises)¹³ tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ¹⁴ artiklis 1 osutatud valdkonda.
- (24) Šveitsi puhul kujutab käesolev soovitus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)¹⁵ tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artiklis 1 osutatud valdkonda, kusjuures kõnealust artiklit tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ¹⁶ artikliga 3.
- (25) Liechtensteini puhul kujutab käesolev soovitus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* rakendamise,

¹² Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis* sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

¹³ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

¹⁴ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis* sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

¹⁵ EÜT L 53, 27.2.2008, lk 52.

¹⁶ Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 53, 27.2.2008, lk 1).

kohaldamise ja edasiarendamisega)¹⁷ tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ artiklis 1 osutatud valdkonda, kusjuures kõnealust artiklit tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL¹⁸ artikliga 3,

SOOVITAB:

Liikmesriikidel individuaalselt, muu hulgas rakendades soovitusi, mis on vastu võetud määruse (EL) 2022/922 alusel tehtud hindamiste põhjal, ning ühiselt Schengeni nõukogus 2024.–2025. aastal:

1. konsolideerida **Schengeni juhtimisraamistikku**, et edendada ühiste prioriteetide ja Schengeni arhitektuuri paremat rakendamist ning anda panus Schengeni ala lõplikku väljakujundamisse,
 - (a) tugevdades Schengeni nõukogu koosolekute järelmeetmete protsessi, leppides kokku ühistes tegevussuundades kooskõlas komisjoni vastu võetud Schengeni olukorda käsitleva aruandega ning kaasates korrapärase järelevalve ja aruandluse Schengeni baromeetri+ ja Schengeni tulemustabeli kaudu;
 - (b) tehes koostööd Schengeni koordinaatoriga, et toetada Schengeni hindamistest tulenevate parandusmeetmete rakendamist, kasutades tulemuslikumalt Schengeni tulemustabelit, muu hulgas parimate tavade ja saadud kogemuste vahetamise kaudu;
 - (c) luues riiklikud juhtimisstruktuurid ja -protsessid, mida koordineerivad Schengeni eest strateegiliselt vastutavad kõrgemad ametnikud, ning toetades Euroopa integreeritud piirihalduse ja julgeolekustrateegiate tulemuslikku rakendamist;
 - (d) tagades hoolika järelevalve ja vajaduse korral otsuste õigeaegse vastuvõtmise juhtudel, kui pärast esmakordset Schengeni hindamist tehakse kindlaks, et on täidetud vajalikud tingimused Schengeni *acquis*’ asjakohaste osade kohaldamiseks ning eelkõige selleks, et teha lõplik otsus ja määrata kindlaks sobiv kuupäev kontrolli kaotamiseks Bulgaaria ja Rumeenia maismaapiiridel teiste liikmesriikidega,
2. suurendada valmisolekut, julgeolekut ja vastupidavust **välispiiridel**, muu hulgas parema koostöö abil kolmandate riikidega,
 - (a) toetades ELi kontaktametnike tegevust, kes saavad tegutseda ELi delegatsioonide raames ning pakkuda strateegilist juhtimist ja koordineerimist, et seeläbi paremini ära kasutada Euroopa ja riiklike sisserände ja julgeoleku kontaktametnike esitatud luureteavet;
 - (b) suurendades operatiivset kohalolekut prioriteetsetes kolmandates riikides, muu hulgas lennujaamade kontaktametnike kaudu, sõlmides vajalikud lepingud ja

¹⁷ EÜT L 160, 18.6.2011, lk 21.

¹⁸ Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokoll (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

kokkulepped või partnerlused, et paremini hallata piire, rännet, tagasisaatmist ja julgeolekuhte, tagades põhiõigustega seotud kohustuste täitmise;

- (c) tõhustades koostööd kolmandate riikidega EUROSURI kaudu toimuva teabevahetuse valdkonnas, sõlmides prioriteetsete kolmandate riikidega kahe- ja mitmepoolsed lepingud, et tulemuslikumalt võidelda rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja piiriülese kuritegevuse vastu ning hoida ära ebaseaduslikku rännet ja teisest rännet;
- (d) kõrvaldades Euroopa piiri- ja rannikuvalve tulemuslikkust piiravad asjaolud, eelkõige need, mis on seotud riiklike võimetega kooskõlas uue võimete tegevuskavaga ja alalise korpuse õigeaegse kasutuselevõttuga, et 2025. aastaks oleks korpusel 8 000 liiget ja 2027. aastaks 10 000 liiget, rakendades ennetavalt Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrase hindamise käigus kindlaks tehtud meetmeid¹⁹;
- (e) eraldades piisavad vahendid ja võimed piiri- ja tagasisaatmisprotsesside, sh sõltumatu järelevalvemehhanismi jaoks, et tagada läbivaadatud õigusaktide, eelkõige määrase (EL) nr .../... [taustakontrolli määrus], määrase (EL) nr .../... [Schengeni piirieskirjad] ja määrase (EL) nr .../... [kriisimäärus] tulemuslik rakendamine,

3. tugevdada menetluste ja süsteemide **digitaliseerimist**, et suurendada julgeolekut ja tõhusust ELi välispiiridel ja sisepiirikontrollita alal, samuti tugevdada luureteabel põhinevate otsuste tegemist,

- (a) parandades reaajas teabe vahetamist riigi tasandi asutuste vahel ja muude asutustega kõikjal ELis ning kasutades koostalitlusvõime vahendeid täiel määral, et tagada kõigi vajalike kontrollide mõjus läbiviimine;
- (b) eraldades vajalikud vahendid, et maksimeerida piiride, rände ja julgeolekuga seotud ELi infosüsteemide tõhusat kasutamist, et toetada viisade menetlemist, piirikontrolli ja kolmandate riikide kodanike tulemuslikku tagasisaatmist;
- (c) tagades, et on olemas seadmed, protsessid ja süsteemid, mille abil võimaldada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning ETIASe õigeaegset ja tulemuslikku kasutuselevõttu, ning korraldades teabekampaaniaid, et suurendada reisijate ja asjaomaste sidusrühmade teadlikkust uutest menetlustest,

4. tagada sisepiirikontrollita Schengeni ala sujuv toimimine, tõhustades võitlust **piiriülese kuritegevuse** vastu kooskõlas nõukogu soovituselga õiguskaitsealase operatiivkoostöö kohta²⁰ ja komisjoni 2023. aasta novembri soovituselga²¹,

- (a) luues piirkondliku koostöö algatused, mille puhul kasutatakse kogu rändeteed hõlmavat lähenemisviisi, et suurendada ühisel planeerimisel ja ühisel riskianalüüsil põhinevaid ühismeetmeid;
- (b) toetades rändajate smugeldamise vastu võitlemise ülemaailmse liidu raames kindlaks määratud kohustusi ja töösuundi, et tugevdada võitlust rändajate

¹⁹ Eelkõige komisjoni talituste töödokumendi SWD(2024) 75 final meetmed 17–19 ja 32–25 (COM(2024) 75 final lisa).

²⁰ Nõukogu 9. juuni 2022. aasta soovitus (EL) 2022/915 õiguskaitsealase operatiivkoostöö kohta (ELT L 158, 13.6.2022, lk 53–64).

²¹ C(2023) 8139 final.

smugeldamise võrgustike vastu koos peamiste partneritega ebaseaduslikel rändeteedel, muu hulgas võitlust digitaalse smugeldamise vastu;

- (c) koostades põhjaliku riskianalüüsi piiriülese kuritegevuse kohta ja suurendades olukorrateadlikkust, ühendades luureteabe ning teabe välispiiridel ja Schengeni alal ühte (riiklikusse) olukorrapilti, samuti arendades koostööd ja teabevahetust tugevdatud ühtsete kontaktpunktide, riiklike koordineerimiskeskuste ning politsei- ja tollikoostöö keskuste vahel kõigis liikmesriikides turvalise teabevahetusvõrgu (SIENA) kaudu;
- (d) kaotades järk-järgult teatavatel sisepiirilõikudel tehtavad aeganõudvad kontrollid kooskõlas läbivaadatud Schengeni piirieskirjades sätestatud uue tugevdatud raamistikuga,

5. aidata kaasa **ELi ühise tagasisaatmissüsteemi** tulemuslikumale toimimisele, tuginedes paremini integreeritud koostööle liikmesriikide vahel,

- (a) võttes meetmeid tagamaks, et tagasisaatmisotsust või selle asjakohaseid osi saab jagada, kui liikmesriik esitab taotluse täiendava teabe saamiseks, pärast Schengeni infosüsteemis tagasisaatmist käsitleva hoiatusteate esitamist, eelkõige selleks, et hõlbustada vastastikust tunnustamist, hinnata põgenemise ohtu ja tuvastada kolmandate riikide kodanikke, sh julgeolekuohtu kujutavaid kolmandate riikide kodanikke;
- (b) aktiivselt suurendades ja ergutades vabatahtlikku tagasipöördumist toetatud vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise strateegia jätkuva rakendamise kaudu, eelkõige luues spetsiaalsed struktuurid tagasipöördumisnõustamiseks ja ELi ühtlustatud taasintegreerimistoetuseks, et suurendada tagasipöörduja isevastutust ning toetada kolmandaid riike institutsiooniliste, poliitiliste ja tegevusraamistike ning struktuuride väljatöötamisel, et tagada tagasisaatmis- ja tagasivõtmisprotsessis isevastutus ja kestlikkus;
- (c) andes panuse tagasisaatmise tegevuskava sihtmeetmetesse, muu hulgas toetades aktiivselt Frontexit prognoositava koordineerimissüsteemi loomisel, mis põhineb liikmesriikide poolt Frontexi toetuse kasutamise ühisel planeerimisel, et võimaldada vahendite paremat koondamist kõigis tagasisaatmisetappides, muu hulgas Frontexi tagasisaatmisoperatsioonide strateegilisemat kasutamist, eelkõige prioriteetsetes kolmandates riikides kooskõlas ELi poliitikaga, ning suurendades vabatahtlikku tagasipöördumist;
- (d) aidates kõrgetasemelise tagasisaatmisvõrgustiku kaudu ennetavalt kaasa ELi tagasisaatmiskoordinaatori tööle tulemusliku tagasisaatmise Schengeni mudeli loomisel, muu hulgas tõhusate tulemusnäitajate väljatöötamisel, ning rakendades kiiresti soovitusi, mis tulenevad 2024. aasta Schengeni temaatilisest hindamisest tagasisaatmise kohta.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*